Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Cod. Aug. perg. 202

Hieronymus, Sophronius Eusebius

[S.l.], [9. Jahrh.]

Vita et passio s. Leudegarii episcopi

urn:nbn:de:bsz:31-97858

Visual Library

episcopum & statim dormiuit in xpo; beatus antikimus
episcopus; cyprianus aut scam iustinam uirginem promouit
fatiens eam diaconissam & constituens matrem monasterii uirginem; Multos uero
inluminabat cyprianus per uerbum dei & conuertebat ab omni
herese & augebat gregem xpi cum quo deo patri gloria una
cum sco & uiuificante spu nunc & semper & in secula seculorum am;

INCIPIT PREFACIO:

Domino meo sco que pontifice anso aldo praesole p&
ta uensae; Ursinus p&cator iussionib; optemperans
uestre parue beatissime papa in existente maxime & par
te; autulfo patre monasterii beati maxentie. Ut de uita
uel passione beati leudegarii pauca de multis eius de
bonis scribendum narrarem quod opus tuis imperiis
obsequendum edocere cupiebam sed simplicitas cordis
mei & infacunda non ualet & explicare tanti uiri lau
des uertendum; Cuius patientia modernis exorta tem
poribus quanta sustinuit retrorsus que nemo nuit
nisi illi solus cui protulit intrinsecus qui occultis latibris
priuatis oculorum atiem uidet; Quantum egisse bo
num quis enarrare posset ubi nec adsistebat minister
qui hoc cernere ualeret; Ut quod oculis non
uidebat narrare quieuisset: Nam finis operis ostendit
& strinsecus quanta intus latendo fuisset operatus: Ta
men in quo agnita eius mihi uita fuit & multorum

relatione comcomperi quamquam rustico sermone uobis
im operantib; edicere nondistuli; Sed & quibustam uerbis ppa
gare studui addisserendam ueritatis lineam; hunc tra
mitem posui; Sinuero deeius uirtutibus aliquid pre(tor)misi
nonstudio(se) + praeterii; hoc & eni sciendum puto quia quá
uis quisquis altisermones eloquentia eiusdem uiridi acta
dicere cupiat aptius. & absq; fallentib; uerbis fari nonua
leat; Et forsitam ualueram annuente dó; Clausis ac
aliquis(bu) incognitis uerbis narrare; Ideo noluit utquiqui
rustici & inliterati. h & audierint intellegant; Et eius
app & ant imitare exempla cuius intellegerent audiendu
miracula; INCIPIT UITA ET PASSIO SCI AC BEA
TISSIMI IEUDEGARII EPISCOPI

Igitur beatissimus leudegarius & progenie & celsa francorú
ac nobilissima & ortus; a prima & atis infantia aparentib;
in palatio chlothario franchorú regi traditus. ab eodem
uero rege non post multum temporis. didóni presule pecta
uensis urbis. auunculo scilic & suo ad inbuendam litterarum
studiis datus é; Quem idem praesul. cuidam di sacer
doti. uiro eruditissimo aderudiendum tradidit; Quip
annos plurimos magnis eu curis e idocuit. edoctumq; pon
tifici reddidit. receptumq; s & cum in suis cubilib; subcustodia
disciplinę retinuit; Utquem admodum idem pontif &
castum corpus custodierat. eudem qq similem effici

+ gessi quin uero ignorancia [illegible] tendo

N. VIII.

uoluit: Dicens ei. monendo cum summa reuerentia. ut
se uirginem conseruare. & uas electionis in ecclesia dī
dominus fieret: Quo obtabat eum. illius ciuitatis post se
esse epm; Et cum ad hoc opus eum cernere perspicuū.
& cum fere uiginti esset annorum. ad officium diaconatus
electus est. atque ab ipso pontifice consecratus; Deinde
non post multum temporis. archidiaconus effectus.
eodem curam sub pontifice. omnibus ecclesiis. ipsius diocesis est
praelatus; Erat eni multum facundie honestissime
deditus. statura procerus. inter plerosque pulcherrimus.
aspectu decorus. eloquio suauis. ingenio acutissimus. pruden
tia prouidus. zelo dī & amore feruidus. & perpetue uirgini
tatis uterat magnus custos; In Scripturis sacris ac legum
doctrinis. simul q: canonicis. pene cunctis praecellebat
parrochie. quem gerendam susciperat habitantibus; In
tantum uero aptissimus erat omnium senū. & coequalium
ac subiectorum. ut eloquentia sua placere omnibus
sibi conloquentib; Ita ut merentib; redderet laetitiā.
Scelera gerentib: disciplinā; Nam in parui temporis
spatio. sub pontificis scilicet imperio. magnam pacem
prouidentiam sui regiminis. tradidit pecca uensi
solo; Deinde cum quidam pater. & monasterio quod
est situm in honore beatissimi maximi obisset. iussu
pontificis. idem suscepit regendum; Quod per se fere

subaudis virgo

annos strinue rexit. eumq; magnis opibus ditauit;
Sed cum iuxta monita sui pontificis. idoneum se preparas
set. & clarus haberetur pre omnib;. tunc odor eiusdem su
auitatis in tantum processit. ut usq; in palatio regis redo
leret; Erat enim eodem tempore iunior chlotharius. cum
balde hilde genetrice sua Rex regens francorum regnum;
Qui agnita eius prudentia cupientes eum secum habere in aula
regia: Petierunt pontificem. ut suam daret licentiam
secum habitare in palatio; Qui statim iussa complens.
magnis rebus ditatum. & sapientie florib; adornatum.
Optemperans eorum uoluntati. nisus est destinare uirum;
Quem rex atq; regina Uidentes. honorifice susciperunt.
Et infra paucis dies; dulcia sua uerba & bonitatem os
tendit. in tantum. ut rex & regina simul plerique pon
tifices. ac proceres omnes. eum in amore susceperant; Et quia
uidebant eum dignum ad suscipiendum honorem. cuncto
rum consensu praecipuorum francorum. ad honorem pon
tificalem eum esse idoneum proclamauerunt: Quem
ad hoc omnes electum. agusti duno que est aeduorum
ciuitas. constituerunt pontificem; Quam cum annis. x.
strinue gubernaret. Eodem tempore rex chlothari
us qui eum epm constituerat. defunctus est; Tunc idem
pontifex haec audiens. concitato cursu in palatium per
rexit. accum suis similib; de rege tractare coepit;

Quiaudientes childericum austrasiorum regem. in adulis
centia sua. regnum iuxta sui temporis aetatem. optimedis
ponentem. Elegit quedam pars francorum. uolentes eum
regem habere; Nam ebroinus. qui maior domus fuerat
subrege chlodario. theudericum germanum. cupiebat
subrogare fratris regnum; Ipse uero ebroinus.
erat tunc odiosus inter francos; Quim&uentes bant
huius ponderis iugum. quod peundem sustinuerant
subrege chlothario. relicto suo consilio. childericum.
in totum sublimauerunt regnum francorum; Tunc
ebroinus uidens se destitutum. & pro nihilo suum esse consi
lium. territus pauore. regem petiit. ut relictis omnibus
uitam sibi concederet. & in monasterio habitare per
mitteret; Cuidepcanti & domno leudegario inter
cedente. rex consensit; Et in monasterio luxouium.
ilico distinauit ut monachus esse deberet; Rex uero
childericus confirmatus in regno. Germanum suum
thedericum cuidam seruo dei conseruandum. ac nutriendum
tradidit; Idem uero. leudegarium pontificem super omnem
domum suam sublimauit. & maiorem domus in omnibus
constituit; Qui acceptis huius regni gubernaculis. quod
quot maxime aduersus leges antiquorum regum. ac
magnorum procerum. quorum uita laudabilis existe
bat repperit ineptos ad pristinum reduxit statum; Intantum

uero. ut usq; quaq; omnia regna francorum restituerent.
Ut omnes se gratularentur regem sibi habere childericum.
ac rectorem palatii leudegarium; Cum hec pene an
nis tribus. cum dere magna agerentur. Tunc aduer
sarius. cuius ut eius est consuetudinis inuidie sue conditione.
bona destruere coepit. et sodales suos quos secum elege
rat idem pontifex habere socios gubernaculi. inuidie
malo instigare. Et inter ipsum et regem. zizaniam dis
cordiam seminare; Hisitaq; diebus. iam imminebat cele
berrimus paschalis dies. tunc flagi tante pontifice.
Ut augusti duno urbe sua. ipsum scissimum diem.
rex dignaretur celebrare; Qui nequaquam renuit.
sed implere nititur uotum deprecantis; Quicum adp
pinquante iam die vespera admissarum sollemnia celebrandum
quiest sabbatorum in sabbato sco. ut mos erat antiquus qd est inuigili
is pasche. irent pariter. et malo seminario odium inter se simul
haberent absconditum. Tunc instigator uterq; interutrumq.
malorum accidens. eidem pontifice dixit; Obseruate
sce pontifex. quia trans acta celebritate missa
rum. a rege te scias esse interficiendum. Quo semen nequa
aduersum te a tuis inimicis. quem admodum et tibi cum eis
discordia est. in hac nocte consummare est decretum;
Quod audiens pontifex dissimulando distulit. et sil et ut
ostendit ac non pro magno ducens. apparuit uultu hilaris.

clarus

Sollemnia missarum quecoeperat. honestissime consu-
mauit; sed cum communione scam ipse. et rex percepisset.
Rex ad palatium pergens. habuit pransurus; pontifex uero
cum suo consumasset offitium. et merum cum suis ac-
cepisset. sicut est fragilitatis humane. in euens anima-
sitatem regis. tractare cum suis coepit. Quid in hoc con-
flicto agere deberet; cogitans et orans ad dnm. consiliu.
repperit. Melius sibi esse omnia relinquere et xpm se-
qui. quam locum regi dare. et manus regis sanguine sacer-
dotis in tam magno die festo coinquinare. ne
forte fierit regi francorum obprium. et ppt persequentium
nomen in tota plebe esset disceptatio; tunc
relicto rege. et omniu potentissima sollemnitatem
pro nihilo reputans. quae habebatur in mundo toto.
eadem nocte procedens. cum paucis ire coepit ubi pauper
xpi esse potuisset; hoc rex audiens. constristatus ual-
de ac merens. quendam ex suis fidelib; cum exercitu
magno post ipsum misit; qui secutus eum per totam noc-
tem. de luculo repperit iuxta iussum regis; ipseq.
pontifex deprehensus. ad luxouium cenubio relic-
to seculo ut ei licet et uacare do. humili poposcit.
pce se dirigendum; Que ptinus illuc ire non distu-
lit. qui festinus in monasterio perueniens. ibidem
ebroinum iam clericum inuenit. dicens se in eo

Tunc
aliquid p&casse; Veniam uicissim petentes. steterunt
concordes. tamen ab abbate seiuncti; & sic aliquod spatiu
temporis. uterq; penitentiam agentes. in contubernio
monachorum strenue habitare. quasi pp&uti mona
chi. conati sunt; Pidem temp; childerico rege
defuncto. germanus suus theodericus. in regno subli
matus e; h&audientes utriusq. amici desiderantes
asp&tu eorum cernere. cum fauore magno uota sua
complentes. ad ppria eos nituntur reducere; & Pergentes de
utrisque partib; ad supra dictu monasteriu. cogebant eos
procedere. & ad eorum domos remeare; Quia ingore
multo estuantes. tandem pro tantae dil&tionis
amiticia. quia fatigati spatiis terrarum. longinqui
ualde fuerant. consentientes. ad quieuerunt deprecati
onib; Cum benedictione quippe patris. quasi cu concordia
pcedentes. uenerunt simul ebroinus scilic& cum pon
tifice leudegario ad ciuitatem augusti dunu; quam
rem audiens tota ciuitas. suscitata est in gaudio;
& ciues pcedentes obuia. reciperunt eos cum magno
triupho. l&antes. Et quos receptu collo cauerunt
in sedem pristinam. ut fruerentur cum suis l&itia;
Qui cum simul l&ati summo gaudio trepudiarent.
Cupientes in crastinum. ebroinum cum magnis hono
rum muneribus ad ppria distinare. Idem uero ebroinus

eo quod recepissent patre. que amisisse plangebant. olim
gubernatore;

19

non est passus uel paulolum requiescere. fugaciter noc
te abscessit a ciuitate. & cum austrasius quos ha
buerat aliquando aduersarios. se sotiauit ut amicos.
Sed non post multum temporis. multis sceleribus gestis.
accollectis sibi malorum sotiis. francorum ꝑuim intra
uit finis; Et cum tyranni de crudelissime gerere tenderi
co rege se presentauit. Adque ab eodem rege restitutus
e in priore gradu; Et maior domus effectus cogitare coepit
de ultione inimicorum. qui eum noluerunt habere sub
regulum; Quiuit leo regens inter feras ceteras. resonuit. emisit
rugitum suum eius sup francorum terras; Omnes uero qui ad
uersus eum olim cogitauerant mala tremefacti.
qui remanserant ex eius cede. prexerunt fugam; his ita
que diebus uirdi leudegarius. cum ad suam plebem
restaurandam resederet in urbe sua aedua. reminis
cens ebroinus malorum omnium que eum circa se cum rege
chylderico egisse putabat. Tunc adiunctis sibi in
consilium nequissimis inimicorum ei sotiis. consolere
coepit. quemadmodum eundem pontificem distitu
ere potuisset; Ex his enim consiliariis duo uidelicet
dido & uuagmerus nomine capu effecti malitie
dixerunt se posse eum rapere de ciuitate. & in eum
facere uindictam. Ex qua malitia ebroini fiere
satiata; Cauisus namque ebroinus. deorum

responso. dedit eis exercitum copiosum ualde; Qui festi
ni prexerunt ad ciuitatem eduam; Et circum dantes
eam cum eodem exercitu uastabant circa muri ambi
tum; Hac eni uirdi prospiciens zelo magno accen
sus pro plebe sibi commissa dni secutus exemplum ani
mam suam malens ponere pro ouib; suis. easq; cupiens lu
solu cri facere. quam suam solu temporalem querere salute.
Tunc omnem clerum ciuitatis aggregare iussit. cum
reliquiis. crucibus. & choris psallentium. obuiam abi
it cum di laudib; suis inimicis; & sponte se obtulit
ad palmam martyrii. si uoluntas non defuisset percusso
ri; qui ad uenerant ad eu puniendum. absq; reueren
tia reliquiarum eu comprehenderunt. qui & clamans.
fertus dixisse; gratias ago omni potenti redemptori.
qui me dignatus e hodie glorificare; qui per gentes dux
erunt eu extra ciuitatem. Et implentes iussa principis
ebroini. Eruerunt oculos eius a capite; Sed cum lum
sustulissent forinsecus humanu intrinsecus incluserunt
diuinu; & tradentes eum custodib; in quod dam illu perdux
erunt coenobium; in quo latuit per annorum circulu duorum.
ibique magnu reliquit exemplum suae humilitatis. & pa
tientie. eodem tempore eiusdem germanu garinu
nomine. qui obm eto supra dicti ebroini. cum aliis quos fuga
uerant ex francorum proceribus. uagando diuersas per lustrauit

partes iussu regis gloriosi theuderici ac principes ebroini
decretum est ad palatium reuerti; Tunc & eni beatus
leudegarius & monasterio in quo tenebatur absconditus
egredi. & in presentia regis iussus est arcessiri; qui cum simul
coniuncti & obtutib: principum fuissent oblati. contume
lus affecti. & ob probrius ebroini suscepti. respondisse con
tra sunt; ha & digne patimus. quia dno peccauimus; sed
maior est eius clementia. qui nos dignatus est uocare
ad talem gloriam; Sed tu miser ebroine. qui tanta poe
na in francorum gente ultiones exquirens uitam eis auferre
cupis; multos equidem decepisti. & exules a solo paterno
fecisti; Nam magis tu exuleris. quia & temporalem gloriam
cito perdes. & dum superare cupis omnes habitatores in tota
francia. tuam potius auferes uitam. quia indignus accepisti
gloriam; Haec audiens ebroinus. furore magnore plenus. ius
sit ministris garinum abstrahi & ager mano separare ut sepe
rati uiderentur punire. & Ne simul eis delectare talia uer
bosari; Cum autem ducerentur beatus leudegarius. germanum
suum alloquitur dicens; Aequo animo esto fr karissime
quo oportet nos ha & pati quia non sunt condigne passionis
huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis
Peccata & eni nostra multa sunt sed misericordia omni
potentis dei super eminens magna est. quae abluenda delicta
se laudantium. semper est parata; Ha & ad tempus patimur. quia

morte debitores sumus; Sed illa nos & spectat uita si pa
tienter ferimus istam poenam ubi sine fine incelis habem
gloriam. Tunc ministri ad stipitem ligatum garinum
lapidibus obruere decreuerunt; Ille uero deprecatus est
dominum dicens; Domine ihu bone qui non uenisti uocare iu
stos sed peccatores suscipe spiritum seruitui; Ut qui digna
tus es ad similitudinem martirum lapidibus istam mihi
uitam mortalem auferre iubeas clementissime ueniam
scelerum meorum tribue, ha & dicens orando ultimum
emisit spiritum; Beato itaq; leudegario cupiente cum ger
manis uo. uitam presentem finire. Ut simul mererentur futurum
& beatam participare. Sed ebruinus differre uolens
eius exitum. Ut per poenas longe diu dilatas ei prepararent
ut eternam coronam acciperet; Tunc iussit eum nu
disgressibus per quandam piscinam transducere in qua
erant petre quasi claui incidentes acute; Deinde
euulsa & terre prostrata incidere ei linguam labiaq.
precepit. Ut dum oculi ablati pedes iam fatigati
lingua et labia essent incisa & dum cernere et omnem
felicitatem membrorum ablatam corporis q. pari
ter uires undiq; apparuissent negate. Dum nec oculis
cerneret uiam nec pedibus incederet callem nec uel lingue
offitium tandem laudare nequi uerit creatorem;
Ac per hoc crederent plasphemi eum desperando auferre

sibi salutem: Quam laudando dn̄o celestē adipisci meruisset
ingentem; Sed quia absque uocibus cordis & auditor est
ds̄. Magisq; optat cor contritum quam elationē sup
bie: Suscepit uocem tacentis magis quam elationē
loquentium: Postulat sibi auxilium non solum uo
ce sed humilitate cordis; Nam cum se cognouisset p̄
sidium omne amisisse humanum totis uiribus
sibi p&it adesse diuinum; Nam quantum impi
&as humana eū reuocare coepit ab alto tantū
pi&as diuina sotiare f&it cum celo; Tunc quen
dam arcessiuit uirum cui nomen uua ningus
& dixit; Accipe inquit leudegarium quem ali
quando uidisti uirum supbum & consti
tue sub custodia; erit
enim temp; defectionis ei uocationis
ut recipiat quod mer&ur
a suis inimicis; Tunc acceptū ad suū p̄duxit cenobi
ū quod uocatur fiscanum ubi erat congregatio sci
monialium ac uirginū quib: p̄erat chyl de mar
ca famula xp̄i; in quo multis dieb: conuersans habi
tabat: c̄ st&it sub custodia; Sed Nam & lingua praecisa
solitum recepit offitium & magnam doctrinę suę
semen ostendit in populo; Quando uō inter uirginū
accederet caterua: tam dulcia ut fertur effundebat
eloquia

[illegible] ut mirarentur quicumq; audientes quan
ta dī operar&ur clementia; Et conuersi a prauis operibus.
uelociter p&erent p°&nitentiae fructus; Nam ita dieb; ac noc
tibus in dī cultu p uigilans adstabat. ut uel paulo lum
ad necesaria corporis. uix aliquando ab &clesia procede
r&. uel quippiam somni. acciborum refectionē p cipere
potuiss&; Eodem tempore. uir gloriosissimus theode
ricus r&. Et idem ebroinus. synodum conuocauerunt
& ad quandam [illegible] uillam regiam uenientes. multā
episcoporum turbā adesse f&erunt; Ibique inter c&e
ros dido, [illegible] qui leudegarium &pulit de sede sui episcopatus
& ad p°enam tradedit. ei&tus & condemnatus ab ipsa synodo.
& cal uaria deceptus in capite. expulsus & segregatus.
a congregatione; Dein [illegible] de. &ilio
condemnatus mortique [illegible]
s&uta. poena capitis degessit
quicquid dolose in sco uiro &ercuit; Alii uero epi. tunc
a rege perebrati inū in ipsa synodo. poene similē poenā
sortiti p p&uo &ilio sunt deputati; Uua g merū
&iam quia in supradictō famulō dī ad &plendam
ebroini uindictam sotius in pnitie &titerat. Post
ea ab ipso ebroino. eo quod in eius ultione consen
serat. episcopatus gradu dolose erat sublimatū. sed Post
paulo lum inter uallo. int posito in offensā eius Decidentē.

di ut oppinatur nutu multis flagellis obtritum. Nem
pe fertur laqueo fuisse suspensum: ac morte turpis
sima ut decebat iusti proditorem condemnatum trans
misit ad tartarum; adhuc eni uirdi leudegarius in
eodem monasterio scimonialium in quo ad custodien
dum positus fuerat commorabatur; tunc & ipsum ad
eandem synodum arces sierunt non tamen intra con
cilium ne confirmatus fuisse videretur sed seorsum rex et ebroinus
cum eodem conlationem fecisse dicuntur; In qua
multa predixit futura que euenisse manifestissime
dicuntur. Ubi & ebroinus in eadem pertinatia perseue
rans ait; Multa te inquit uerbi sublimitas persua
det loquendo martirium suscipere. Ideo te
tam temerarium ostendis; adhuc multum inquit
differeris frustra tale desideras habere premium,
Nam ut me reris ita eris accepturus martyrium;
Tunc tradidit eum cuidam uiro nomine chrodo
berto. & dixit; Accipe eum inquit sub magna custo
dia seruandum. quia adhuc ueni & temp; mortis ei;
si ceum optabat funditus extinguere ut quia
a seculi gloria iam uidebat consummatum alienatum reuoca
re saltim potuisset & a meritis sanctorum; Sed unde eum
putabat abscidere inde potius eum faciebat xpo quem
desiderabat adherere; quia quantum propagabantur

eius poene tanta magis ei augebantur premia; ac
ceptum itaq. illum Cum ad suam domum de ducere & cer
nens eum & itinere ac infirmitate defessum: Jussit
ei dare ad refocelandum potum; ante quem cum
pincerna adsisteret: Lumen magnum quasi in rote
circulo de celo discendens sup capud eius refulsit;
Tunc trementes omnes qui hoc signum viderunt
dixerunt ad eum; Quid est hoc inquiunt domine quod
apparet sup capud tuum quasi in arcu lumen splen
didissimum & missum de celo quia nunquam a nobis
simile est visum; Ille aut pnus in terra adoravit
dicens; Gratias tibi omnipotens dns consolator omnium
refero qui sup servum tuum ostendere dignatus es tale
miraculum; Tunc videntes omnes quasi in ecce su
mentis positis sed tandem spiritu quidem resumptis simul glori
ficantes dm omnipotentem & conversi dicebant
ad alterutrum; Vere hic homo dei servus est; Et de
precabantur eum ad dnm pro se totis viribus exorare tendere; ac de
inceps eius predicationibus pro omnia parentes precipue familia
domus ipsius conversi sunt ad dei cultum; Ac per hoc eius famam au
dientes per circuitum loci concurrebant ad eum verbum
salutiferum audire; Ille vero non cessabat sua predicati
one cunctos instruere Qualiter ad regna celorum vale
rent pervenire; Sed non pmultum temporis cum iam

ds omnipotens. pro tante patientie dono. decreuerat
remunerare suo fidele famulo. ebroinus iam obstina
tus. crudelitatem suam uolens in eum pficere uelocissi
me. mox post eum emisit equites. nimium pnices.
qui eum morte pmerent; Qui uenientes. susciperunt
eum de domo uiri. cui fuerat traditus ad custodiendu
& ducebant eum p loca incognita. usq; in quendam lo
cum. in quo con[illegible]stitit inquiens; non necesse habeis
filii. longius fatigare; ad quod uenistis. cito facite ut
impleatis uotum maligni; at illi uero qui uenerant
ad eum perimendum. erant enim quatuor numero. tres
& his pro uoluti ad pedes eius deprecantes uteis indulgen
tiam dare & benedictionem super eos dignare & ur
tradere; Quartus uero superbus adstabat euaginato
gladio. paratus ad eum interficiendum; Et post quam
benedictionem super eos tradidit & suis interfectorib;
uerbum dei adnuntiauit. Tunc uir dei incumbens
in orationib; ait; Dne ds omnipotens. pater dni nri
ihu xpi. p quem tuam notitiam accepimus. Ds uir
tutum & hominis creator ac totius generis humani
redemptor. Te benedico. te glorifico. qui me dig
natus es ad hunc certaminis diem pducere; Rogo deprecor
q. dne. ut ipse iubeas in me misericordiam pietatis tue
largiri. & meritis scorum tuorum me indignum facias

participem & uitam eternam consequi; Et tribue indul
gentiam his qui me tribulant. quo ego per eos in conspectu tuo.
credo Clementissime pater. glorificatus fieri; Cum hec dice
re. percussor extendens gladium. amputauit caput eius; & e
stetisse rectum corpus eius ~~extitisse~~ quasi unius horis spatium di
citur; Quod uidens gladiator qui eum peremit.
pede percussit. ut uel siccitius in terram deciderit; Sed
non multum post percussor eius arrep[illegible]tus a demonibus
& mente captus. di ultione percussus in ignem sepiuit.
ibique uitam finiuit; Tunc iussu coniugis huius uiri
chrodoberti in quandam uillam sarcingo nomine. Cum mag
no fletu plangentium. latenter ab ei fidelibus a suis deportatus.
& huius femine decreto cum uestib; in quib. trucida
tus fuerat. in paruo oratorio beatus est sepultus;
Hoc uero. die sexto nonarum octobrium. actum esse creditur;
in quo sepulcro annis duob; & dimidio. humatus fuis
se dicitur; Hisitaq; diebus. sacerdos quidam qui huius
oratorii fungebatur officio. lumen splendidum absq;
ministerio humano. in eodem cognouit noctib; fuisse
locatum; Unde rumor magnus. emanauit in circuitu loci
illius; Et ueniente ad eius beati martyris uenerandum
oratorium multa turba languentium. diuersis in
firmitatib; dementos sanauit; Claudis scilicet gressum
dedit. cecis lumen tribuit; Obsessos a demonib; mun

dauit; & Multis uirtutib: in huius loci uenerandi habi-
tu lumen diuinū emicuit. hoc itaq; ut eiusdem & clesię attesta
tur sacerdos; Nam & huius sacerdotis minister
Clericus. ipsius & clesię custos certus quadam nocte latrocinium
passus. ē ita ut ab latronib; omīs substantia sua fuisset
ablata; inter quam caligōla inquiunt beati martyr
ris. quam p reuerentia sibi reseruatā erat habuerat
absconditā. Quam latro nesciens. secum portauit.
Qui matūre abstrato suo consurgens. & ad domiciliū suū
pgens. inuenit omnia sua furata; festinus pgit ad huius
uiri sepulcrum. Deprecans ut redderet quod furto p
diderat; Nam tota illa die & sequenti nocte. in oratio
ne ad eius tumulō ieiunans. & spalmodię insistens
adstetit; Cum uero expl&a oratione. ad suam cellōlā
remeasset. omnia que p diderat nihil & eis deminuto. cū
caligōla beati martyris salua inuenit; Dominus uero
latronis qui iurauerat. qd nequa quā hoc malō egisset.
Reuersus domum. protinus finiuit uitam; Seruus quoq; ue
ro scelus quod fecerat. male consummauit; Tunc ma
gis ac magis fama beati martyris longe late q. prupit; que paulo
lum post ea quā gesta sunt. ebruinō non latuerūt; Quibus
auditis nuntium misit occulte. qui hoc inquirerēt stu
diose. & sibi uisa adnuntiarēt; Qui nuntius iussis illius
obtemperans ad eius accessit tumulum. & interrogans

custodē. dedicit ubi martyris corpus requiescerit; Sed
accedens. orationi dedignatus incumbere; Quin potius eū des
pitiens humū pede percussit. & stulti loqui o dicens eo
quod nescir & uirtutes dī; & eni mortuus inquit uirtutes
nequaquā facit. Qui miser reuersus priusquā nun
tiar & ei a quo missus fuerat. in semetipso cognouit
quantis scs martyr uirtutib; pollerē; Dum enim uero
iter carperē. ilico uitam perdidit. Et ei a quo missus fue
rat. minime renuntiauit; his itaq; cognitis ebroinus.
tacitus corde retinebat. & tenens intra se uere cundiā
praeter coniugē minime manifestare audebat; Ne for
te crescente gloria martyris. sua quitale lumen &
tinguere cupiebat. tanto magis ubiq; rumor uirtutū
supdicti beati martyris dilatatus radiabat;

Transacto uero spatio poene annorū trium. s. per
hunc lugendū ebruinū. qui hanc lucernam ausus
fuerat & tinguere. Sermo diuinus ad impl &
Namqui gladiis multos interimit. percussus gla
dio & ipse periit; Infelix ac miser. quitantis honorib;
sublimatus. in trib; mundi partib; dilatata fama indu
strie sue pollebat inter homines quo noluit in suis ini
micis dī mandatū implendo. indulgentiam tribuere.
Eos uero ulciscendo. multos in regna caelorum fecit
Introire; Quam obrem credendū ualde est. ut quitan
eēt diminuta in populis. Sed his spatiis dierum. quantū ille
bonum miser latere cupiebat.

tos sacerdotes ac proceres. ultionis sue crudelitatis inter
emit: Se potius & erna poena preparasset; Et tam &
celsam quam nullus francorum habere meruit gloriam
perdidisset. & beatam uitam quam per patientiam adi
pisci quiuerat. amisisset; Sed postquam infelix ebro
inus uite finem dedit: Quod inuidia ductus dedi ser
uo absconderat. magnis laudib; longe late q: percrebu
it; Tunc plato e cum laude in palatium. quod multis
diebus ab emulo latuit absconsum; erat enim ibi multitudo
magnorum. maxime episcoporum scilicet ac proceru; quidum
conlationem de sco martyre inter se haberent. & admi
rarentur quod de eo audiebant. Tunc uir uite: uenerabilis. & sci
tatis anso aldus epr. urbis pictauensis antestes uer
bum intulit. dicens; Utinam daretur mihi optio.
quia notum est. ipsum meum esse parentem. & ex parochia mihi
commissa. ut ad honoris mihi procederet gratiam. quatenus Ueleius cor
pusculum. habere meruissem mecum; Ibi enim erat herma
na charius pontifex. qui ei successerat in episcopatum
In agusti dunensi urbe. & ipse ait; Iuste mihi datur
huius uiri corp; quo iustum est ibi eum requiescere.
ubi fuit epus; Tunc quoque uintianus presul arela
tensis. in cuius fuerat diocesi interfectus. dicitur
respondisse; Nequaquam ita fiet. ut sci pontifices locuti
estis; Sed mihi debetur huius beati corp. habere quam

huic loco datus est. in quo dignatur requiescere; Adstan
te uero cunctorum turba praesolū decernentes ut ie
iunia & orationes in hoc conflicto fierent. Ut p hoc dig
nar&ur dn̄s ostendere. in cuius diocesi iure deber& requi
escere; Ha& audientes adquieuerunt decreto. & fac
ta oratione cum ieiunio. in tribus paruis epistolis. defi
nitiones scriptas. supaltare posuis. ut transacta
oratione. per eos dn̄s declarar&. in cuius sorte hoc scm̄ bea
ti martyris corpusculum puenir&; In crastina uero die.
oratione compl&a. ac missarum sollemnis consūmatis.
Unus & ministris iussus a pontificib. manū incognitā subter
palam posuit; & cognitio ueritatis in manū suā puenit;
uidentes cuncti qui huic spectaculo aderant. cognoscen
tes acclamauerunt; Anso aldi pontifex esse iustitiā;
& Quo huius rei epistola a paruiss&. declarabatur quod
ueraciter tener&ur; Iam tunc sine ambiguitate
confirmato consilio. cuidam uiro di. abbati suo nomi
ne audulfo. ab eodem beato martyre olim nutrito.
Iisdem pontif& anso aldus. iussit ut festinus
ppt hoc scm̄ corp; pger&. & cum reuerentia debita ip
sum. usq: solū pecta uense deferr&; Ut ibi prius in
ciperat cultum di & ercere. ibi eius lucerna omni tempo
re suo lumine emicar&; Tunc uir di scī sui pontifi
cis iussis obtemperans. gaudens cum festinatione

per rex it. ac peruenit ad locum. ubi sci requieuerat corpus
scolum; Quod audientes multi qui inhabitabant in circuitu
loci monachorum videlicet cetero rum q. uirorum ac mulierum
deuotione magna compuncti festinantes concurrebant
ad locum; ibiq; cum sanarentur multi a languoribus
diuersis. exultabant. ac laeti cum magnis laudibus;
et turba multorum canentium simul et flentium ipsi
us sci martyris sicut iussum erat a glorioso domno
rege. promouerunt hoc scm corpus; Ergo dum iter pe
gerent. de uulgante fama pertineris loca. cooperunt
undiq; sponte. dextra leua q. concurrere et
monasteriis. uiculis. ac uillis. turba monachorum
clericorum. ac populorum cum crucibus. cum incensis
cereis. magnisq; suauitatum odoribus obuiam pce
dentes; Tanta et eni erat multitudo. ut uix quis
quam accedere posset ad ferrum; Ut uel acceptis cornibus
deferre possent scapulis; Nam quisquam quecumq;
tenebatur infirmitate. etiam si ferrum accedens. tan
gere potuisset manu. statim ad pristinam reuteba
tur sanitatem: Nulli et eni negabatur sanitas.
si cum fide tangere huius ferrum oportuit fim
bri tc; hac agendo. peruentum est in carnotenam
parrochiam in quandam uillam. cuius est uocabulum
gaudiaco. ubi erat puella quaedam nomine

randinga que ab annis septem in parentum
domo iacebat. ceca muta & paralitica; Quae cum
oblata a parentib; ad ferrum beati mar
tyris fuisset. eadem nocte sopore detenta uisu
sibi uidisse dicitur. Duos uiros splendidos cum reli
quiis sibi adsistentes ante eam stetisse; Sed cum
euigilasset. & secum uisionem mirarent. & oculi eius
reciperunt uisum & pedes gressum. & lingua locuti
onis officium. Ita ut exclamaret dicens; gratias tibi
ago omnipotens ds. qui per scm martyrem leudega
rium ad integram sanitatem restituta sum; ad
hanc laudem erecta omnib; membris sana cum pa
rentib; prexit ad ppria longo tempore post modu
uictura; Deinde cum interritorium toronicum
peruenissent. in uicum uocabulo solomnaco cui ppe
aderat quedam mulier ad emonio uexata. quod
audientes parentes eius. trahebant ea per bra
chia; Quae cepit uocib; magnis clamare. quia nolebat ad sci uiri
ferrum accedere; sed inuita tandem ptracta ad ei
peruenit ferrum; Que cum tetigisset paulolum
huius ferri uestimentum. mundata ptinus est
ad emonio; Et reuersa ad sensum proprium magis
circa ferrum uolebat adsistere. quia ab aduersa
rio se iterum metuebat arripi. & quo iam libera

facta secernebat sanā; his itaq; gestis puentum est
ad toronos urbē; hoc audiens eius ciuitatis ponti
fex quitunc erat uirdi bertus. pcessit obuiam cum
choris psallentium. cum lampadib; uel omni ho
nore habeo acceptam cum suis ferēru pmediū
transire ciuitatis. Quaedam mulier accusata pmor
te uiri sui. collo ac membris tenerēur catena. cum
traherēur a custodib; exclamauit dicens; subueni
mihi beate leudegari. quia innocens pereo. falsis
accusatorib; alligata; Cum hoc dixisset. ilico con
fracta catena a collo cecidit. & manib; eandem
sup ferēru pieit. & apparuit idonea. que fuerat
absq; more poena punita; Cum uero idem ponti
fex. cum magnis laudib; p suam parrochiā. hoc scīm
corpus deduxisset. & introisset intra pecta uen
se solum. ad quod erat destinatum. requieuit
paulolum in quodam uicolo hic urande uocabu
lo; ubi obuiam occurrens quidam claudus.
cum se. in orationib; ad sci corp; in terra pieciss&. sta
tim sanus factus. & sup pedes suos erectus. ad ppria
est incolomis reuersus; hoc audiens quedam muli
er. a cuius manib; ablata fuerat species ppria fac
ti sunt eni eius digiti curui. ita ut in medio fixi
palme in tantum ut ungues. in carne essent absconse.

propriā amiserat uirtutem; Ipsa tamen cum ad ꝓpin
quasset ad ferrum. inuocatum nomen dn̄i & sc̄i mar
tyris directa ad pristinam sanitatem manu grati
as agens dō reuersa est ad ꝓpriam domum; Sed & hoc
non est silendum miraculum. quod uirdi ansoal
dus pontifex audiens sc̄m ad propinquasse iam corp;
uelocem ministrum direxit. qui in extrānis uilla
sua dare habundantiam uini. Unde pauperes
& uulgus reliquū qui comitabantur cum sc̄o cor
pore habere potuissent ad refocilandum se refec
tionem; Sed cum hoc fuisset actū. non ꝑ multum
spatiū nuntiatū ē. quod omnia uasa que intra
apotheca unde ipsum uinū exierat. poene uacua
remanserant. tam plena esse uidebantur. ut & iā
superfluentia uina. in pauimenta deciderent. Ipsa
tamen uascula plena remansissent; Post hoc uero
cum aduentenda fluuiū. in uico sannune uocabu
lum peruenissent. Erat uentus contrarius. super immit
tens ipsum flumen tumidum undis; pariter meruen
tes nautę. coeperunt prohibere introire nauem. ne naui
gantes perdita rent in flumine; tum uirdi abba
iam dictus. cuius cura erat deferre sc̄m corp; confidens
de meritis sc̄i martyris compulit eos dicens; mittite in
nauem & transite securi. Quia d̄s omnipotens potest

ꝑ huius sci meritum has undas cōpescere; Cum autē posi
tum fuisset in nauem. & nauigare coepissent nautę.
statim quieuerunt uenti. & ꝓspere ipsum flumen tran
sierunt; Sed cum ibi nocte in ecclesia requieuissent.
quędam peregrina mulier cum infantu locaęco par
uulo aduenisset. tota illa nocte in oratione ꝑuigilans.
De luculo uero infans. lumen quod amiserat recepit;
Deinde directo itinere ꝑgentes. ꝑuentum est. ad quan
dam uillā gallinacōꝝ; ad quam uirdi ansoaldus antes
tes obuiam accessit cum suis. scilicet cum multitudi
ne clericorum. uulgi populorum. & pauperum. cū
turibulis; ac incensa flagrantia cum crutib; & cereis
accensis. agminib; q. multis canentib; hoc scm corp; sus
cipiens. ꝑgere cepit ad urbem; Tunc ibidem quędam
aderat femina. multis iam annis in tantum curua.
ut & iā capud infixum. pene heserit terrę; Quę Cum paulo lum
oculos erexisset. orans ad sci martyris ferrorū. reuersumē
ad pristinam rigorē eius corpusculum; Mirans hac
pontifex. & omēs cum ipso adstantes uirtutem di Ac bea
tissimi martyris. Tamen cum canticis & magnis
laudib; ꝑuentum est urbi. & in suburbano barrochię
in quo beata radegundis requiescit. Introiuit cū scō
corpore martiris; ibiq; aderat quidam paraliticus.
& in eius protinus aduentu sanus factus. & quod

dam itineris spatium secutus ferrum remansit sanus;
Et cum ad basilicam sci hilarii delatum fuisset beati
corporis vsculū. Alius paraliticus iacens in uia et eius
tangens ferrum sanus ptinus factus est; paulo
post quaedam puella ceca scm dī inuocans lu
men amissum recepit; Quae secuta usq; ad eius
tumulum pueniens hucusque deuota deseruit;
Igitur cum ipsum scm corpus amotum fuisset ab
urbe ab ipsius ciuitatis psole Cum suis sacerdotib;
et ministris propriis humeris fuisset quibusdā
spatiis locide portatum et usq; genino ia loquo
dam uico cū magno triumpho fuerit delatum.
Ubi turba magna monachorum et sci maxentii
coentibium. In quo prius abba fuerat constitu
tus. Gaudentes obuiam pcesserunt; Suumq;
pastorem cum pauore magno suscepturi. De
uotione magna cum psalmodia in eadem
ecclesia pnoctarunt; Diluculo uero quedā
accidens mulier detulit semiuiuum brachiis
infantulum poene annorum trium; quae prius
quam ad scm corpus paccederit. Inuocans dnm
xpm accessit eumq; deportando accidens posuit
sub ferro. Et cum fletu inuocauit scm uirum
dicens. Dne redde mihi filium meū; et cum fere

porarum trium spatium hac depcando cla
mare. quasi de graui somno euigilans infans.
uoce quaualebat infantia. matrem requirens.
Ait, mater. ubies, ipsa gaudens. recepit filium re
diuiuum. quem amiserat defunctum; hoc ma
gnum & admirabile fuit miraculū. ex quo mag
gna fides processit in populo. Dedam pfecto
uiro. cuius gloria manet in celo; Inde uero
sublatu corpore beatissimi martyris. &
quem admodum decebat talem uirum deferto.
ire coeperunt ad monasterio
beati maxenti. in quo prius pater fuerat effec
tus monachorum; quia inibi coeperat prius men
tes hominū puersorum. mutare ad cultū diuinū.
iusto iudicio dī ac pruidentia censetur. ut uirtutib;
fulgenda summis. exemplis plurimis adnecteret
dī operib; cum aut deferretur. occurrunt ei in uia
duo pauperes. scilicet uir cum uxore. uir enī uno oculo
ablato. cum iunxuō duobus; & uterque accedentes
ad ferrum. mulier & fide. lumen recepit oculo
rum. Uir eius dubitans. recessit cum uno cecus;
prius & enī antequam accederent. uir trahebat
funiculo caecum; Recedentes quidem. uxor ac
cepto lumine. uicem reddens uiro. trahebat post

modum cecum; Sed prius quā monachi deipso ce
nabio ineius properassent occursum. quedam pu
ella queiacebat inatrio beati maxenti paralitica
ita ut in omnib. membrorum amisisset paturae
officium; que cum nomen audisset beati leude
garii. manus una restituta est sanitati; Cum ue
ro die tercia beati martyris corpus inipsum
uentum p latum fuisset atrium. omnia membra eius dis
soluta. omni que infirmitate amissa inpresti
nis reuersa officiis. tota incolomis est redac
ta; hoc uidentes qui ibidem aderant miraculo.
tanta undiq; ac gressa populi multitudo. ut uix
ecclesie seu atria capere potuissent. Omnium
aduenientium populorum cateruā; inter ea mu
lier alia ex longinquo ueniens. perditum lumen
oculorum. cum ad sci martyris accessisset tumulū.
Recepit lumen quod amiserat; quedam ad tales
cens. simul & puella demoniis uexati. Contre
me facti accessissent ad loculū cū uomitu san
guinis euulsis demonib; ad suam peruenerunt sa
nitatem; Multe & innumerabiles uirtutes
in illis dieb; per eundem dī martyrem operates;
Nam quecūq; uenissent multorū languentiū
caecorū. surdorū. mutorū. aredorū. c laudo

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

rum. atq; ademonib; uexatorū. reddita est
incolomitas sanitatum. in ipsius beatissimi
martyris honorem; Jusso uō pontificis domni
ansoaldi epi. & obediente audulfo patre illius
monasterii. mire magnitudinis fabricata est
domus; cuius fabrice edificiū est dissimile om
nium basilicarum construccionib; quae consūma
ta. supradictus pontifex ansoaldus. uotum
quod uouit pficere uolens. ad eum locū accessit
cum omnib; sue & lesie. ac turba magnifico
rum. cateruaq; pleuei populi magna ual
de. & cum magnis laudib; scm sepeliuit cor
p; beati martyris Leudegarii epi; in quo
loco operantur mira ac uirtutū cottidie.
ad huius mirabile tumulū. ad laudem
& gloriam dni nostri; cui est honor & uir
tus & imperiū in secula seculorū amen.

Explicit passio sci Leudegarii Eπickωπι